

Honismeret Karcagon

Zsúfolásig megtelik a kis fazekasműhely. A fülledt nyári délutánban szinte égeti a bőrt a fával fűtött kemence. A műhely, a berendezés, a korong éppen olyan, amilyeneken a mester szülei, nagyszülei, dédszülei készítették a tányérokat, köcsögöket, Miska-kancsókat. A mester ott ül a korongnál, és magyarázza a kancsók készítésének módját. Körülötte tíz-tizenöt amerikai magyar vendég és körülbelül ugyanennyi magyar diák.

Az amerikaiak — a clevelandi Öreg Amerikás Magyarok Családjá küldöttsége. A magyar diákok — a karcagi országos honismereti tábor tagjai.

De hogyan kerültek össze a karcagi fazekasműhelyben?

A történet 1957-ben kezdődött. Ebben az esztendőben ugyanis az amerikai magyarok megünnepezték Kováts Mihály ezredes halálának évfordulóját. (Kováts ezredes az amerikai függetlenségi háború egyik hőse volt. Életútjáról nemrégem emlékeztünk meg a Magyar Hírek hasábjain.) A Család vezetője, *Dono András* elhatározta, hogy alkalomadtán Magyarországon is megemlékeznek a kalandos életpályát befutott ezredesről.

A bicentennáriumi évforduló alkalmából emléktáblát csináltattak, és úgy határoztak, hogy azt Karcag városnak, Kováts ezredes szülővárosának nyújtják át. Amikor a nagy eseményre készültek a clevelandi Magyar Club vezetőségének eszébe jutott, hogy Cleveland városa még egy karcagi születésű személyiséggel dicsekedhet: *Stearns Józseffel*, aki 1921-ben vándorolt ki az Egyesült Államokba, s huszonkét esztendőn át, haláláig az „amerikai Debrecen” törvényszéki bírása volt.

— Rendszeresen hazajárok Magyarországra — mondja a csoport vezetője, *Dono András* —, 14 évvel ezelőtt voltam itt életemben először — hiszen Amerikában születtem —, akkor még édesapámmal együtt. Azóta, ha csak tehetem, hazalátogatok. Úgy éreztem, nekünk, amerikai magyaroknak, kötelességünk megőrizni emlékezetünkben azokat a magyarokat, akik nagy tetteket hajtottak végre az Oházában és az Újházában egyaránt. Eppen ezért nagy megtiszteltetés számunkra, hogy átadhattuk Karcag város

„Magyar Hírek”, Budapest, aug.

vezetőinek a clevelandi magyarok emléktábláját. Ez azt is jelképezi, hogy tudjuk, nem feledjük: innen származunk.

Az emléktúra Budapesten George Washington emlékművének megkoszorúzásával kezdődött. A csoport azután a karcagi múzeumban ünnepélyes keretek között nyújtotta át az emléktáblákat. A múzeum és a város kulturális életének vezetői ebédet adtak a vendégek tiszteletére, akik meglátogattak egy ma is működő, régi fazekasműhelyt. Itt találkoztak az országos honismereti tábor diákjaival.

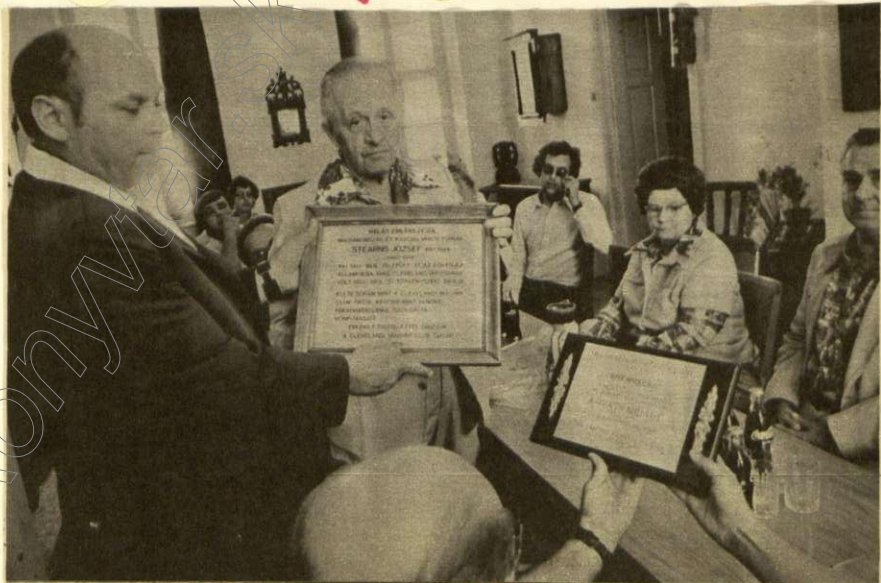
Az utóbbi esztendőket igen népszerűvé vált a hazai középiskolások között a honismereti mozgalom. A tanórák után a diákok meglátogatják az idős népművészeket, öreg mesemondókat. Bejárnak a levéltárakba, anyakönyveket, iratokat bújniak, padlásokat kutatnak föl. Az elmúlt évszázadok történetének és kultúrájának emlékeit rendezik, s tanulmányokban dolgozzák fel. E munka közben maguk is tanulnak: megismerkednek saját hazájuk, népük múltjával, kultúrájával. Idén Karcagon gyűltek össze a nemzeti múlt ifjú kutatói. A Kunság néprajza, története, kultúrája került érdeklődésük középpontjába. Az egyik csoport éppen azokra a ma is a nép ajkán élő legendákra figyelt föl, amelyek az egykori huszárezredek, a nagy útra indult Kováts Mihály alakjához fűződnek.

Kováts Mihály tisztelői Clevelandból — és Kováts Mihály kutatói Karcagról. Két generáció, két ország, két földrész. És mégis összefűzi őket valami: nem csupán egy hajdan élt katoná emlékezete. Sokkal inkább az a belső indíték, hogy más-más módon — emléktáblával és kutatásokkal — bebizonyítsák önmaguk és a világ előtt, hogy méltó örzői és folytatói a nemzeti hagyományoknak. Munkájuk, megnyilatkozásaik nyomán nem merül feledésbe a nemzeti hagyomány, ma is élő és elérhető a következő nemzedékek számára.

Hiszén — emlékszünk — éppen Kováts ezredes jelmondata volt máig világító fényel: „Híven mindhalálig”.

Sós Péter János

Dono András átadja az emléktáblákat Karcag vezetőinek 1976

Kováts ezredes emléktáblája

